

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.1.20>

ONIM JAKO SPOSÓB NA AKTUALIZACJĘ PODŚWIADOMYCH STRUKTUR OSOBOWOŚCI W LEKSYKONIE POETYCKIM ŁESI UKRAINKI

Vitaliia Papish

kandydat nauk filologicznych, docent,

docent Katedry Języka Ukraińskiego

Uzhorodzkiego Uniwersytetu Narodowego (Uzhorod, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-2609-1620

e-mail: olvijaa@bigmir.net

W artykule po raz pierwszy zbadano onimy jako *psychologiczne* konstrukcje osobowości językowej Łesi Ukrainki na materiale jej twórczości poetyckiej. Wybrany materiał rzeczywisty jest przetwarzany za pomocą metod opisowych, kontekstowo-interpretacyjnych, narracyjnych z udziałem analizy źródeł psychologicznych. Przeanalizowano ważne fakty biografii poetki i kluczowe konteksty jej artystycznej mowy, potwierdzające specyfikę historycznego akcentu Łesi Ukrainki. Prześledzić użycie prawdziwych i wymyślonych onimów w tytułach, dedykacjach, właściwie przestrzeni tekstowej utworów poetyckich. Informacje psychologiczne mogą być zawarte *inherentnie*, czyli w formie samego onimu, i *adherentnie* – w środowisku leksykalnym. Udowodniono, że wykryte nazwy własne w połączeniu z innymi środkami językowymi tekstualizują cechy ukrytej histeroidności, stając się korelatami impulsywności, towarzyskości, teatralności, produktywności twórczej, językoznawstwa, priorytetów wartości, siły intelektualnej. Dochodzimy do wniosku, że identyfikacja psychoakcentuacji i uwzględnienie jej wpływu na pisanie artystyczne jest ważnym psycholingwistycznym elementem zrozumienia stylu elitarniej osobowości językowej, dlatego należy kontynuować takie badania pod tym kątem.

Słowa kluczowe: onomastyka, nazwa własna, onim, przestrzeń onimiczna, antroponim, toponim, kontekst, psycholingwistyka.

ONYMS AS MEANS FOR ACTUALIZATION OF SUBCONSCIOUS STRUCTURES IN THE POETIC LEXICON OF LESIA UKRAINKA

Vitaliia Papish

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language

Uzhhorod National University (Uzhhorod, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-2609-1620

e-mail: olvijaa@bigmir.net

Abstract. In this article for the first time onyms were subjects to study as *psychological element* of language personality of Lesia Ukrainka what for material of her poetic creativity was drawn upon. The selected material was traced through by applying descriptive, contextual – interpretation narrative methods what was supplemented by involving analysis of psychological resources. The eventful facts of the biography of the poetess were outlined and key contexts of her artistic language studied what highlighted the specifics of isteriod accentuation of Lesia Ukrainka.

Analysis was done of use of real and fictional onyms in the titles, dedications and, in particular, text space of the poetess. The psychological information may be conveyed *inherently* – by the form of onyms on its own and *adherently* – by lexicological surrounding. It is proved that proper names in conjunction with other language means textualize traits of covered hystericus, becoming correlations of impulsivity, communicability and theatricality, creative productivity, linqurocreativity, valuable priorities, and intellectual power. So far, we may conclude that identification of psycho accentuation with reference to impact on the fiction language is the relevant psycholinguistical component for perception of the style of the language personality what requires further investigation of this subject.

Key words: onomastics, proper noun, onym, anthroponymy, toponymy, context.

ОНІМ ЯК ЗАСІБ АКТУАЛІЗАЦІЇ ПІДСВІДОМИХ СТРУКТУР ОСОБИСТОСТІ В ПОЕТИЧНОМУ ЛЕКСИКОНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Віталія Паніш

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-2609-1620

e-mail: olvijaa@bigmir.net

Анотація. У статті вперше досліджено оніми як *психологічні* конструкти мовної особистості Лесі Українки на матеріалі її поетичної творчості. Відібраний фактичний матеріал опрацьовано за допомогою описового, контекстуально-інтерпретаційного, наративного методів із залученням аналізу психологічних джерел. Проаналізовано важливі факти біографії поетеси та ключові контексти її художнього мовлення, що підтверджують специфіку істероїдної акцентуованості Лесі Українки. Простежено вживання реальних та видуманих онімів у заголовках, присвятах, власне текстовому просторі поетичних творів. Психологічна інформація може бути втілена *інгерентно*, тобто формою самого оніма, та *адгерентно* – у лексичному оточенні. Доведено, що виявлені власні назви в поєднанні з іншими мовними засобами текстуалізують риси прихованої істероїдності, стаючи корелятами імпульсивності, комунікабельності, театральності, творчої продуктивності, лінгвокреативності, ціннісних пріоритетів, інтелектуальної потужності. Доходимо висновку, що виявлення психоакцентуації та врахування її впливу на художнє письмо є важливим психолінгвістичним компонентом осмислення стилю елітарної мовної особистості, тому подібні дослідження в цьому ракурсі необхідно продовжувати.

Ключові слова: ономастика, власна назва, онім, онімичний простір, антропонім, топонім, контекст, психолінгвістика.

Вступ. Оскільки оніми можуть містити в собі не тільки предметну, але й психологічну інформацію, їх можна розглядати в колі проблем психолінгвістики, що сьогодні залишається дослідницькою периферією. Психолінгвістичний аспект онімів на матеріалі художніх текстів допоможе глибше зрозуміти сутність елітарних мовних особистостей, до яких належить і Леся Українка. З плином часу її творчість залишається актуальною, і не всі аспекти її художнього письма вивчені й достатньо аргументовані. Ураховуючи внутрішній аспект мови, маємо можливість більш усвідомлено підійти до аналізу мовних явищ і психічних потенцій Слова.

Специфіка функціонування онімів у системі художніх текстових структур засвідчена низкою досліджень. Серед фундаментальних – наукові розробки Любомира Белея (Белей, 1995), Юрія Карпенка (Карпенко, 2008), Валерія Калінкіна (Калінкін, 1995) та ін. Детальний огляд джерел з літературної ономастики в Україні здійснила Мирослава Мельник (Мельник, 1997). Олена Карпенко (Карпенко, 2006) започаткувала новий напрям – когнітивну ономастику, однак психолінгвістичний аспект, який теж належить до когнітивістики, сьогодні не окреслений. Ономастична психолінгвістика також претендує на самостійний напрям сучасного мовознавства, що спроектовуємо на мовлення Лесі Українки.

Основна частина. Ономастичний простір Лесі Українки на матеріалі її листів аналізували Світлана Богдан (Богдан, 2015), Ганна Канторчук (Канторчук, 2001), Григорій Аркушин (Аркушин, 2008), на матеріалі драматичних творів – Тетяна Агібалова (Агібалова, 2012), Тетяна Крупеньова (Крупеньова, 2008). У колі інших проблем лінгвостилістики особливості функціонування власних назв у мовному просторі Лесі Українки досліджувала Людмила Бублейник (Бублейник, 2012). Ономастикон письменниці залишається вивченим не повністю, оскільки в згаданих розвідках не охоплено її поетичне мовлення. Крім того, усі дослідження проводилися в лінгвістичному плані. Оніми як *психологічні* конструкти мовної особистості в українському мовознавстві не вивчалися, тому ця наукова розвідка має *новизну*. Психологічний ракурс онімів не опрацьовували й психолінгвісти, які досліджували психоакцентуацію, зокрема українська вчена Яна Бондаренко (Бондаренко, 2002) і російська мовознавиця Тетяна Прокоф'єва (Прокоф'єва, 2009). У працях російського вченого Валерія Беляніна (Белянін, 2000) оніми вивчаються лише аспектуально і принагідно. Предметом авторських спостережень обираємо оніми поетичного дискурсу як репрезентанти мовної свідомості акцентуованої мовної особистості.

Мета статті – показати потенціал онімів як ознаки істероїдності мовної особистості Лесі Українки.

Гіпотеза дослідження – онімні конструкції, уживані Лесею Українкою, можна вважати мовними елементами закодованої істероїдної (демонстративної) акцентуації.

Матеріал і методи досліджень. Матеріал дослідження – поетичні тексти Лесі Українки за повним виданням її творів у 12-ти томах (Леся Українка, 1975). Беремо до уваги тільки перший том, куди ввійшли всі поезії авторки, надруковані в трьох прижиттєвих збірках – «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899), «Відгуки» (1902), поезії, друковані поза збірками та опубліковані після смерті поетеси, поетичні драматичні твори раннього періоду, поетичні гуморески. Основним методом є *описовий*, за допомогою якого характеризуємо відібрані мовні факти з психологічним змістом. Як додаткові у роботі використані методи: *контекстуально-інтерпретаційний* – для інтерпретації, декодування тексту, рецептивної спрямованості, аналізу мікроконтекстів; *наративний* – для виділення психолінгвістичних маркерів. Оніми в психолінгвістичному аспекті потребують міжгалузевих досліджень, інтеграції лінгвістики й психології, тому частково будемо вдаватися й до аналізу психологічних джерел.

Результат та їх обговорення. Психологічна акцентуація – це надмірне вираження окремих рис характеру й атрофування інших якостей. Вона окреслює крайні варіанти психічної норми. Дискурс акцентуованих мовних особистостей, *тобто особистостей, які завдяки наявності в їхній психологічній структурі яскравих ідіосинкратичних рис опиняються на межі психологічної норми й патології* (Карл Леонгард), ґрунтовно дослідила українська вчена Яна Бондаренко (Бондаренко, 2002: 3). На матеріалі сучасної американської художньої прози вона описала поведінково-вербальну характеристику параноїальних, депресивних та демонстративних (істероїдних) акцентуантів. Для *демонстративних* (істероїдних) мовних особистостей, на думку вказаної дослідниці, типовим є *гіпертрофоване самовираження, що виявляється в егоцентричній вербальній поведінці, зокрема, зловживанні егоцентричним займенником Я, інтенсифікації дискурсу та надмірному використанні гіпербол (...), а також у вербальній афектації та манеризмах* (Бондаренко, 2002: 7). У сучасному мовознавстві займенники розглядаються як *дискурсивні слова* (Космеда, 2008), що теж можуть слугувати додатковими відомостями про лінгвістичний егоцентризм. Істероїдній (демонстративній) акцентуації

на матеріалі англійського, американського та російського художнього мовлення присвячене й дисертаційне дослідження російської вченої Тетяни Прокоф'євої (Прокоф'єва, 2009). До соціально конструктивних рис істероїдів учена відносить *артистизм, яскраву уяву, працездатність, привабливість, емпатію, товариськість*. До соціально деструктивних – *завищену самооцінку, соціальну незрілість, негативне ставлення до критики. Аналіз дискурсу акцентує ваних мовних особистостей є плідним у когнітивному ракурсі, адже в критичних ситуаціях у мовленні таких особистостей виявляються численні приховані риси індивідуальної концептуальної картини світу* (Прокоф'єва, 2009: 6 – 7). Тексти, у яких закодована істероїдна (демонстративна) акцентуація, Валерій Белянін називає «красивими». *Сама назва цих текстів дана ... швидше від іменника "красивість" (чисто зовнішня краса, (...) ніж від слова "краса". В англійській мові цьому відповідає не beautiful, а beauteous* (Белянін, 2000:100). Як засвідчено в наукових джерелах, у таких текстах фігурують люди з високим соціальним статусом (королі, принцеси, графині, історичні герої, митці); багато дійових осіб, діалогів; події розгортаються в замках чи маєтках; колірна гама включає яскраві барви з превалюванням червоного, золотого, срібного кольорів; головні персонажі виразно емоційні. На час з'яви згаданих дисертаційних досліджень особистісний чинник мови ще так активно не популяризувався, й увага вчених була спрямована на *персонажів* художнього дискурсу, а не самих *письменників*. Оскільки персонажі – це витвір уяви самого митця, то під час дослідження художнього дискурсу, як видається, немає потреби виокремлювати два види дискурсів, персонажем своєї художньої мови є сам митець. Творчі особистості часто бувають акцентує ваними й вирізняються надмірно чуттєвим сприйняттям світу. Вибір виду занять значною мірою зумовлений прихованою акцентуацією. Психологічні риси звичайно бувають вроджені й розвиваються під впливом різних чинників, серед яких першочергову роль відіграють властивості нервової системи, фізичне здоров'я та умови буття. Акцентуація пронизує всю структуру особистості, виявляючись у мовленні, поведінці, навіть одязі. Вроджену акцентуацію посилюють або нівелюють обставини життя, серед яких першочергову роль відіграє родинне та соціальне оточення. Формування Я-концепції майбутньої письменниці відбувалося під впливом найближчого оточення. Леся Українка, як відомо, виростала в атмосфері родинного щастя. Батьки забезпечили своїм дітям усі умови, що сприяли виявленню природних нахилів та обдарувань. Майбутня письменниця з дитинства мала особистісно орієнтоване спілкування з людьми, які захоплювалися її талантом, артистичністю. Мати Олена Пчілка відкрила їй шлях у літературне життя. Сім'я була заможною, тому всі діти мали змогу подорожувати, відвідувати театри, музеї, займатися музикою, вивчати іноземні мови. Такі умови сприяли розвитку вроджених здібностей, розвитку таланту. І найсприятливішими вони виявилися саме для Лесі, яка мала риси істероїдності. Істероїди – це люди, спрагли знань: вони легко навчаються, опановують великий обсяг інформації, цікавляться практично всіма гуманітарними науками, мистецтвом, працюють над своїм іміджем, майже ніколи не залишаються непомітними в суспільстві.

Істероїдність має свої мовно-знакові репрезентації в лексиці, зокрема це стосується й ономастикону, системи власних назв. Чим талановитіший митець, тим оригінальніше вписує у свої тексти оніми. Особливостями ономастичного простору письменниці є багатство онімних номінацій, їх інтелектуальне наповнення, контекстне оточення. Для поетичного дискурсу загалом не характерне перенасичення власними назвами, однак Леся Українка є винятком. Її численна поетична ономастика містить міжнародні, національні номени та власне авторські новації. Глибинне осмислення їх психологічної суті вимагає інтелектуальної напруженої роботи. Ідеться про явище, *коли письменник-ерудит (...), вимагає від ерудита-читача зрівнятися з ним у знанні лексичного тезаурусу, що не поширений* (Космеда, Халіман, 2013: 74). Психологічну природу можна відшукати *інгерентно*, тобто формою самого оніма, і *адгерентно* – у просторі лексичного оточення.

У дослідженні розмежуємо методику *лінгвістичного* й *психолінгвістичного* аналізів. Щоб продемонструвати відмінність між ними, порівняймо певні класи онімів, виявлених у поезії Лесі Українки. Окремі мовні одиниці вживаються в номінативній функції й зрозумілі без контексту, серед них: (1) географічні назви: *Україна, Бахчисарай, Ялта, Волинь, Подолля, Крим*; (2) власні імена людей: *Маруся, Марія, Вероніка, Зарема*; (3) назви міфологічних понять (*Прометей, Титан, Еол, Муза, Артеміда Таврідська, Таврід, Партеніт, Ереб, Еллада, Орест, Аполлон, Електра, Ахіллес, Арголіда, Мойра, Іфігенія, Стікс, Лета*); (6) назви об'єктів релігії: *Месія, Ізраїль, Вавилон*; (7) назви водних об'єктів (*Дніпро, Чорне море*); (9) назви архітектурних споруд (*Чортові сходи, Бастилія*). Такі власні назви свідчать про велику зацікавленість історією, культурою інших народів, відображають світогляд авторки, її літературні смаки й уподобання, факти біографії. Але подібний парадигматичний аспект лінгвістичного аналізу не виявляє численних конотацій, додаткових нюансів на рівні нарративної структури, що засвідчували б факт наявності імпліцитної акцентує ваниості.

Елементами *психолінгвістичного* аналізу оніми стають тоді, коли опиняються в конкретних текстових умовах. Денотатом у такому разі виступатиме не лише власна назва, але й контекстне оточення як факти понятійно-психологічного плану. Оніми в оточенні інших мовних засобів набудуть більшої функційної значущості, виявляючи приховані психічні явища. Слово, як зауважував Михайло Кочерган, поза контекстом несе невизначену інформацію й має лише потенційне значення. Свою конкретну реалізацію семантика слова одержує в контексті, де одні значення нейтралізуються, а інші актуалізуються (Кочерган, 1980: 14). На важливості контекстної семантики онімів наголошував і Валерій Калінкін: *контекстом оніма є такий фрагмент тексту художнього твору, який необхідний і достатній для з'ясування ролі власної назви і для формування значення самого фрагменту, і для створення змістової та образної цілісності твору* (Калінкін, 1999: 250). Крім того, художні тексти творяться з актуалізацією авторської інтуїції, несвідомо, спонтанно на межі емоційних переживань, креативного неспокою, *творчість – це боротьба з усім хворобливим, (...)*

це прояснення і душевне очищення, катарсис (Роменець, 2004: 5). Тому в художньому мовленні можна простежити психологічні факти, які сам митець не усвідомлює. Однак зауважмо, що в текстах творчої еліти випадкових мовних явищ не буває, проте ці явища потребують декодування. Зазвичай текстовий простір складається із заголовка та власне тексту, а в окремих випадках трапляються й присвяти, епіграфи. Власні назви є в кожній із цих структурних частин. Зупинимося на них детальніше.

Заголовок, як відомо, уважать сильною текстовою позицією. Він уже сам по собі є власною назвою. Дослідники вважають його особливим ономастичним утворенням, що є *центром онімного простору твору* (Карпенко, 1986: 220-221). Заголовок можна розглядати в психолінгвістичній парадигмі за умови виокремлення в ньому певних мовних фактів («текст в тексті»). Як відзначає В. Белянін, у назвах "красивих" текстів досить часто трапляються імена (Белянін, 2000:103). Фіксується це і в поетичному мовленні Лесі Українки: «Сафо», «На мотив з Міцкевича», «На роковини Шевченка», «Остання пісня Марії Стюарт», «Іфігенія в Тавриді», «Єреміє, зловісний пророче в залізнім ярмі!», «Сфінкс», «Ра-Менеїс», «Саул», «Любка», «Прокляття Рахілі», «Плач Єремії», «Ніобея», «Дочка Ісфая», «Граф фон Ейнзідель», «Казка про Оха-чародія», «Казочка про край царя Гороха», «Князь Володимир за Дніпром...». Інколи імена передані криптонімами («До Lady L. W.»), зафіксовані імпліцитно («To be or not to be?...»), або персоніфіковані («Хамсін» (гарячий вітер. – авт.)) (Лєся Українка, I, 1975) (далі при цитуванні в тексті покликаємося на це видання скорочено, вказуючи в круглих дужках лише том і конкретну сторінку, розділені між собою двокрапкою – В. П.)

У системі заголовків спостерігаємо експлікацію емоційних станів, що теж є важливим психологічним маркером імпліцитної істероїдності. «Красивий» текст, базується на уявленні «Життя – це хвилювання», і там буде дуже багато компонентів зі значенням 'колір', 'емоції', 'жест', 'будівля', 'тварини', 'страждання' (Белянін, 2021:18). У назвах творів Лєся Українки частотними є слова із семами 'горе', 'туга', 'сльози', 'плач', 'стогін', 'утома', що слугують семантичними предикторами емоцій, пор.: «Я сьогодні в тузі, в горі...» (I: 51); «В небі місяць зіходить смутний...» (I: 51); «Коли втомлюся я життям щоденним...» (I: 57); «Якщо прийде журба, то не думай її...» (I: 66); «Україно! плачу сльозми над тобою...» (I: 73); «Всі наші сльози тугою палкою...» (I: 74); «Скрізь плач, і стогін, і ридання...» (I: 81); «Горить моє серце...» (I: 117); «У чорну хмару збиралася туга моя...» (I:121); «Хвилина розпачу» (I:138); «Я знаю, так, се хворії примари...» (I:151); «Обгорта мене туга, болить голова...» (I:151); «О, як то тяжко тим шляхом ходити...» (I: 195); «Жалібний марш» (I: 221); «Дивлюся я на смерть натури...» (I: 226); «Ти, дівчино, життям розбита, грай!» (I: 245); «Хто дасть моїм очам потоки сліз?» (I: 287); «Я знала те, що будуть сльози, мука...» (I: 301); «Люди бояться вночі кладовища...» (I: 309); «Упоєні на бенкетах кривавих...» (I: 324); «Я на старім кладовищі лежала...» (I: 318).

У заголовках поезій письменниці реалізовано й мистецький складник Я-концепції істероїдної особистості, що втілена в лексиці на позначення музики, музичних асоціацій, співу. Пор.: «СІМ СТРУН» – *Do* (Гімн) (I: 45); *Re* (Пісня) (I: 45); *Mi* (Коліскова) (I: 46); *Fa* (Сонет) (I: 47); *Sol* (Rondeau) (I: 48); *La* (Nocturno) (I:48); *Si* (Settina) (I: 49); «Співець» (I:62); «До мого фортепіано (Елегія)» (I: 68); «Сонет» (I:79); «На давній мотив» (I: 86); «Пісня» (I: 88); «Грай, моя пісне!» (I:100); «Не співайте мені сеї пісні...» (I: 117); «До музи» (I: 120); «Невільничі пісні» (I:123); «Єврейська мелодія» (I:146); «Романс» (I:155); «Імпровізація» (I: 156); «Східна мелодія» (I:158); «Єврейські мелодії» (I:183); «Де тії струни, де голос потужний...» (I: 278); «Осінні співи» (I: 279); «Осінній плач, осінній спів...» (I: 284).

Високу активність у заголовках виявляють звертання. Це можна трактувати як прагнення до уявного діалогу зі співбесідником, що опосередковано вказують на мовленнєво-поведінкову систему театральної демонстративності, демонструють вербалізації чинника інтимізації. Такі заголовки нагадують репліки актора, виголошені з сцени, пор.: «Сторононько рідна! коханий мій краю!» (I: 73); «Україно! плачу сльозми над тобою...» (I: 73); «Прощай, Волинь! прощай, рідний куточок!» (I: 92); «Красо України, Подолля!» (I: 92); «Грай, моя пісне!» (I:100); «Слово, чому ти не твердая криця...» (I:143); «Де поділися ви, голоснії слова...» (I:191); «Ви щасливі, пречистії зорі...» (I: 199); «Ти, дівчино, життям розбита, грай!» (I:245); «Скажи мені, любий, куди мої сльози поділись?» (I: 261); «Мої любі, до мене ходіть! я сама» (I: 307); «О, не кори мене, любий, за мрії про славу...» (I: 314); «Мріє, не зрадь! Я так довго до тебе тужила...» (I: 323).

Психологічні штрихи мають і заголовки, побудовані на основі апелювання на позначення титулів або вказівки на привілейоване місце в суспільстві. Це може бути: (1) найменування самого титулу – «Королівна» (I: 266); (2) поєднання титулу з антропонімом – «Граф фон Ейнзідель» (I: 327); «Казочка про край царя Гороха» (I: 339); (3) лексема пан – «Веселий пан» (I, с 334); «Практичний пан» (I: 335); «Пан політик» (I: 336); «Пан народовець» (I, с 337). Додатковим джерелом для розуміння психології митця є **присвяти**, у структурі яких є власні назви. Наявність присвят можна трактувати як потребу в продовженні комунікації, вираження дружби, приязні. Лєся Українка присвячувала твори конкретним людям, які відігравали неабияку роль у її житті. Зазвичай присвяти розміщені одразу після заголовків, у наступному рядку, пор. (графіка збережена):

«СІМ СТРУН»

(Посвята дядькові Михайлові) (I: 45);

«СЛЬОЗИ-ПЕРЛИ»

(Посвята Іванові Франкові) (I:73);

«ПОДОРОЖ ДО МОРЯ»

(Посвята сім'ї Михайла Ф. Комарова) (I: 92);

«КРИМСЬКІ СПОГАДИ»

(*Посвята братові Михайлові*) (I: 99);

«*ВЕСНЯНКА*»

(*Сестрі Олесі*) (I:114);

«*СОН*»

(*Посвята Александрі С-вій*) (I: 75).

Переважають, як бачимо, присвяти з указівкою на прізвища й імена. Спорадично трапляються й ініціально присвяти. Наприклад, винесена в перший рядок ініціально присвята оприявнює найщиріші інтимні почуття до Сергія Мержинського:

[*Пам'яті С. М.*]

«...*Порвалася нескінчена розмова*» (I:172).

Широкий конотативний простір оніми отримують й у **власне текстовому просторі**. Мовне конструювання афективного простору онімних одиниць відбувається з використанням доповнювань – метафор й епітетів зі значенням високого ступеня вираженості ознаки. Порівняймо: *Кров'ю затопила долю Україна* (I:96); *Риданням Іудея поїнялась* (I: 247); *В Шеолі ... озвався гомін дикий* (I: 247); *Рахіль із гроба підвелась, /По дітях страчених вона ридає...* (I: 247); *Буря грає на Чорному морі...* (I: 104); *Бескиди сиві, червоні скелі, /Дикі, непевні, нависли над нами* (I:105); *Люди прозвали їх Ч о р т о в і сходи; /Ходять злі духи по них та збігають /Гучні весняні води* (I:105).

Лесині герої часто належать до вищого соціального стану, тому оніми мають додаткові конотації ‘величність’, ‘гордість’, ‘слава’, ‘висока самооцінка’, ‘високий соціальний стан’. Серед номінацій осіб є імена з релігійної сфери, зі стародавньої єгипетської, давньогрецької та давньоримської міфології, імена видатних постатей світової історії та літератури, «сильних світу цього». Вербалізацію психічної сфери істероїдності вбачаємо в гіперболізованих епітетних структурах, що інтенсифікують ознаку: *Титан страшенний* (I: 75); *Адоної-Шаддаї, грізний бог!* (I: 247); *Ягве, страшний Ягве!* (I: 247); *Сам грізний бог Адоної* (I: 173); (...) *Офелія (...)* *безумна* (I:192); *безсмертна пара Данте й Беатріче* (I:179); *премудрі Гатори* [богині] (I:366); *суворий Дант* (I:179) [Данте Аліг'єрі – італійський поет]; *свята Вероніка* (I: 262). Посилення (згущення) експресії чіткіше простежуємо в широких контекстах: *Крик Прометея лунає безліч віків скрізь по світі, він заглушає собою потужні громи олімпійські. Тисячі тронів упало і людських, і божих, але Титанова круча стоїть (...)* (I: 388); *А в нас вогонь Титана ще не згас* (I:130). Поетичні оніми можуть бути пов'язані з апелятивами-експересивами як заміниками імен з додатковими семами ‘величність’, ‘слава’: *Стій, Музо, ображена, горда богине!* (I:164); *Богине, таємна, велична Артемідо, /Хвала тобі!* (I: 165); *Єреміє, зловісний пророче в залізнім ярмі!* (I:183) [Єремія – давньоєврейський пророк, пророкував зруйнування Єрусалиму]. Заміна онімів апелятивними назвами свідчить про те, що для письменниці важливіші не імена, а велич духу: *богиня ясна* (I: 75); *безжалісна муза* (I: 147); *ясна цариця* (I: 148); *королівна, ясна панна* (I: 288); *AVE REGINA!* (радуйся царице) (I: 147); *По праву спадщини царем названий* (I: 239).

Як символ активного самоствердження й високого походження (що важливо для істероїдів), уживається образ Прометея. Порівняймо: (...) *і на славний мій рід, що я з Прометея походжу?* (I: 285); *я дочка Прометея* (I: 285); *А сміливий нащадок Прометея (...)* (I:142); *Брати мої, нащадки Прометея!* (I:142); *Ні, се не варт нащадка Прометея!* (I:169); (...) *веде з Прометея і предківський спадок шанує* (I: 388); *Той Прометея нащадок* (I: 388).

Істероїдні особи відзначаються здатністю активно пристосовуватися до соціальних ситуацій, різноманітністю комунікативних навичок, що дають їм змогу легко переходити від однієї манери спілкування до іншої. Притаманний істероїдам мінливий перебіг психічних процесів спостерігаємо і в Лесі України, яка легко змінює тональність мовлення – із сумної, песимістичної до мажорної, оптимістичної. Поняття зі смислами ‘свобода’, ‘щастя’, ‘краса’ зафіксовано в контекстах з антропонімами (*Радій, Рахіль, Ізраїль оживе, /Месія дасть йому життя нове!*) та топонімами (*Ой, чи так красно в якій країні, Як тут, на нашій рідній Волині!* (I: 83); *Славути красної бори соснові /І Случі рідної веселі береги* (I:92); *Красо України, Подоля!* (I:92); *Україно мила, кохана* (I:45)).

Внутрішньою потребою істероїдів як людей несамостійних, соціально незрілих є постійна підтримка рідних. На мовному рівні це втілено у високочастотних термінах спорідненості. У межах широкого контексту лінгвостилістика імені як ідентифікатора родинних зв'язків актуалізується в системі інших динамічних процесів, ознак, подій, що в сукупності теж є елементами демонстративності. Зокрема, у головної героїні Іфігенії («Іфігенія в Тавріді») є брат – *золотокудрий Орест, який (...)* *досі вже на грищах олімпійських /Отримує вінці. Як мусить гарно /Оливи срібне листя одбивати /Против злотистих кучерів його, сестра Електра, коханий Ахіллес, який вінці за прудкість брав.* Нагадаймо, *золотий, срібний і червоний* кольори є улюбленими для істероїдів, а участь в олімпійських іграх й атрибуту нагород – вінці – тільки підсилюють демонстративну гордовитість і притаманне таким акцентуантам прагнення до визнання в суспільстві. Поєднання онімів з термінами спорідненості – ще одне підтвердження втіленої в мовленні істероїдності: [до Артеміді] *Латони дочко, сестро Аполлона!; батьку Прометею!* Подібні поєднання зафіксовано і в інших текстах: *А за його Україна-ненька помолиться богу;* (...) *То ж по йому плаче-тужить /Україна-ненька* («Жалібний марш») (I: 221 – 222); *Була в мамі доня, Любка чорнобрива* («Любка») (I: 219); *Спогадуй, Олесю, /Сестру свою Лесю!* («Веснянка») (I: 114); *До тебе, Україно, наша бездоляная мати; До тебе, моя ти Україно (...), Моя безталанная мати!* («Сім струн») (I: 47). Власні назви можуть замінюватися апелятивами на позначення спорідненості: *Спочиваєш ти, наш батьку, /Тихо в домовині (...)* [батько – Шевченко]; *Чи може ми,*

діти, веселими бути, /Як ньєнка в недолі, в нужді побивається нами?(I: 74) [ньєнка – Україна]. Така заміна онімійних номінацій свідчить, що для текстотворця важливо не лише назвати суб'єкт, але й емоційно виразити певну властивість.

Схильність істероїдів до фантазування знаходить утілення в казково-алегоричному ономастико ні. Зокрема, в поетичній гуморесці «Музині химери» змодельовано емоційний діалог Поета з Музою, яка насміхається над бажанням митця творити заради заробітку. Істероїдність простежуються і в контекстуальних оказіональних онімах, і в авторських ремарках на позначення манери мовлення, іноді з елементами роздратування, іронії та сарказму: *Муза (з понури сарказмом)* (I: 358); *Муза (сердито)*; *Поет (роздратовано перебуває)*, *(Уципливо)* (I: 360); *Муза (ображена)*; *Поет (з одвагою розпачу)* (I: 365).

Осмилення ономастичної лексики в поезії Лесі Українки вимагає від читача високого рівня освіченості, високої ерудиції. *Що багатший культурний й емоційний досвід поета, (...) то важче читачеві «декодувати» поетичний текст* (Космеда, Олексенко, Павлова, 2019: 110). Наприклад, без додаткового історичного екскурсу пересічному поціновувачу складно зрозуміти драматичну сцену «*Іфігенія в Тавриді*». У міфологічному трактуванні батько приніс у жертву богині Артеміді свою дочку Іфігенію заради перемоги над Троєю. Однак богиня врятувала дівчину від смерті, перенесла в Тавриду (Крим) і зробила жрицею у своєму храмі. Імплицитна істероїдність засвідчена в (1) описах величної статуї Артеміді: *статуя Артеміді на високому подвійному п'єдесталі (...)* *Від храму до моря йде стежка, виложена мармуром* (I:165); (2) пісненьках возвеличеннях богині: *Богине, таємна, велична Артемідо, /Хвала тобі!; Хвала тобі, потужна, неблаганна/ Богине стріл!* (I: 165); *Слава тобі! / Срібнопрестольная, / Вічно-осяйна, / Дивно-потужная! / Слава тобі!* (I: 167); (3) описах розкішного одягу й прикрас: *З храму виходить Іфігенія в довгій одежі і з срібною діадемою над чолом* (I:166); (4) епітетах високого звучання, що характеризують персонажів: *славутня Іфігенія, сувора грізна Мойра* [у давньогрецькій міфології богиня долі, фатуму].

Мовні механізми демонстративності ефектно втілені в легендах, що дають змогу «дофантазувати» образи єгипетських мотивів. У легенді «Сфінкс» ці образи, перекодовуючись, фантастично комбінуються. Сфінкс у традиційному уявленні – це страховисько, зображуване в давньоєгипетському мистецтві в образі лева з головою іншої тварини чи людини. У європейському мистецтві зазвичай уживається як символ таємниці. А в поетичному осмиленні Лесі Українки – це поєднання слов'янської духовної символіки з екзотичним світом – це об'єктивується за допомогою персоналізованих антропонімів: *Там списані були імення/ Тої потвори: Сонце, Правда, Доля, / Життя, Кохання і багато інших./ Та краще всіх пристало слово: Сфінкс – / Воно таємне, як сама потвора* (I: 205).

У легенді «Ра-Менеїс» осмилено життєпис жінки-фараона Хатшепсут, яка 20 років правила Єгиптом. Онім *Ра-Менеїс* дослідники пояснюють так: «*Ра*» (...) у давніх єгиптян – *верховний бог Сонця. Щодо другої частини слова – «Менеїс», то (...) версія пов'язана з першим царем Єгипту Меною. Мена належав до першої династії фараонів (...).* «*Мена*» – означає «міцний», «той, що стоїть вічно». Відповідно до аналізу двох частин імені етимологічна назва легенди прочитується як щось на зразок «*божественне та вічне*» (Кудряшова, 2010: 50). Отже, заголовок є авторським онімним утворенням самої письменниці. А обраний жанр легенди дав змогу домислити образ, посилюючи конотацію величі: *Ра-Менеїс була горда цариця, дочка фараонів./ Гарна й страшна, мов Урея, змія золота; панувала нарівні з богами; повновладна цариця Єгипту.* Вищість правительки передається (1) описом царських лаштунків з онімними елементами в контексті: *вінець двох Єгиптів, вінець обвиває золота змія Урея;* (2) портретними рисами цариці: *чоло діамантове, рубінові очі, в очах (...) рубінові іскри (...).* *Всі камінні богині робились до неї подібні;* (3) моделюванням манери владарювання Ра-Менеїс: *Вдача в цариці була, мов Нілу підступні води, Весь Єгипет стогнав.* Семи 'золото', 'діамант', 'рубін' – символи багатства, влади, величі. Апелятив з усміхом *сфінкса*, утворений від власної назви, став додатковою емоційною характеристичною деталлю цариці: *З усміхом сфінкса цариця йому наступала на ший (...)* (I: 206)).

Основний патерн поведінки істероїдів – підвищена комунікативна активність, схильність самостверджуватися в особистому просторі зовнішніх відносин. Саме цим можна пояснити численні змодельовані діалоги та полілоги між персонажами, наприклад: між *Серафим і Рахіль* («Прокляття Рахілі») (I: 246); *Музою й Поетом* («Музині химери») (I: 358 – 362); *Музою й ліричною героїнею* («Зимова ніч на чужині») (I: 162); *козаком і дівчиною* («Калина») (I: 272); *королівною й лицарем* («Королівна») (I: 266-267); *в'язнем, його дружиною і дочкою* («В'язень») (I: 60-61); *матір'ю й дитиною* («Мамо, іде вже зима») (I: 111 – 112), *хворою й черницею* («Гришниця») (I, 131 – 138). У поезії «На давній мотив» (I: 86-87) для називання осіб використано фольклорні форми звертання в кличному відмінку – *моя голушко, мій коханий друже, любко мила, любко моя гожа*. Функціонування поряд з онімами апелятивних номінацій осіб є доказом того, що в Лесі Українки імення не іменують, а виражають головну властивість персонажів (Крупеньова, 2001: 7). Іншими словами, додаткову імплицитну інформацію містить не ім'я, а саме комунікативні інтенції.

Висновки. Вивчення художнього тексту в психолінгвістичному ракурсі сприяє глибшому осягненню лінгвокреативності мовної особистості. Вроджена істероїдна акцентуація в Лесі Українки сприяла творчій продуктивності, соціальній активності, прагненню до накопичення знань. Це пояснює наявність широкого масиву різних типів онімів, їх інтелектуальне наповнення. Оніми – безперечно, один із багатьох чинників актуалізації несвідомих структур особистості. У статті досліджено оніми-заголовки, оніми, наявні в присвятах, оніми, що функціують у власне текстовому просторі. Психологічні риси мовної особистості простежуються в кожній із цих структурних текстових одиниць. Виявлені власні назви в поєднанні з іншими мовними

засобами текстуалізують риси прихованої істероїдності, стаючи корелятами імпульсивності, творчої продуктивності, лінгвокреативності, ціннісних пріоритетів, інтелектуальної потужності. Отже, ми довели гіпотезу, висловлену вище. Оними, що поширені в поетичних текстах Лесі Українки, – це психологічно значущі імена-типи, імена-характеристики, імена-образи, емоційні топоси, що потребують розуміння й осмислення читачем. Виявлення психоакцентуації та врахування її впливу на художнє письмо є важливим психолінгвістичним компонентом осмислення стилю кожної елітарної мовної особистості, тому подібні дослідження в цьому ракурсі необхідно продовжувати. Крім того, як видається, на часі формування психолінгвістичної ономастики. У цьому вбачаємо перспективу подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Агібалова Т.М. Власні назви як інтелектуальні орієнтири в мовній картині світу Лесі Українки (на матеріалі драматичних поем 1896-1906 рр.). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2012. № 1. С. 11–14.
2. Аркушин Г.Л. Поліські топоніми в листах Лесі Українки та сучасна проблема їх написання. *Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*, 2008. Т. 4, кн. 2. С. 299–306.
3. Белей Л.О. Функціонально-стилістичні можливості української літературно художньої антропонімії XIX–XX ст. Ужгород, 1995. 119 с.
4. Белянин В. Основы психолінгвістической диагностики (Модели мира в литературе). Москва, 2000, 248 с.
5. Белянин В.П. Суб'єктивний тезаурус художественного текста. *Тезиси XV Міжнародної научної конференції «сучасні проблеми лексикографії». Лабораторія лексикографічних досліджень кафедри русистики Варшавського університету*, 20-21 мая 2021 г. С. 17-18.
6. Богдан С.К. Вербалізація лексичного регулятиву Німеччина в епістолярних текстах Лесі Українки. *Лінгвостилістичні студії: наук. журн.* / [редкол. : С. К. Богдан (гол. ред.) та ін.]. Луцьк : Вежа–Друк, 2015. Вип. 3. С. 23–38.
7. Бондаренко Я.О. Дискурс акцентуованих мовних особистостей: комунікативно-когнітивний аспект (на матеріалі персонажного мовлення в сучасній американській художній прозі) : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 ; Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2002. 19 с.
8. Бублейник Л.В. Слово в українській поезії: Навчальний посібник із спецкурсу. Луцьк : ВІЕМ, 2012. 312с.
9. Калинин В.М. Поэтика онима. Донецк : Юго-Восток, 1999. 408 с.
10. Канторчук Г.К. Антропоніми в листах Лесі Українки. *Вісник Житомирського державного педагогічного ун-ту*. 2001, № 7, С. 66–68 .
11. Карпенко О.Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв : дис. д-ра філол. Наук : 10.02. 15 Одеса, 2006.416 с.
12. Карпенко Ю.О. Літературна ономастика : зб. статей / Ю.О. Карпенко. Одеса : Астропринт, 2008. 328 с.
13. Карпенко Ю.А. Специфика имени собственного в художественной литературе. *Onomastica. Roczn. XXXI. Wrocław etc.*, 1986. С. 220–221.
14. Космеда Т. Типові дискурсивні слова як показник комунікативної компетенції мовної особистості (на прикладі аналізу «живого» мовлення І. Франка). URL: <http://litmisto.org.ua/?P=8108>.
15. Космеда Т.А., Халіман О.В. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматична іграма (теоретичне осмислення дискурсивної практики. Дрогобич : Коло, 2013. 228 с.
16. Космеда Т., Олексенко О., Павлова І. Семантика й прагматика дискурсивного слова та його потенціал для діагностики психотипу мовної особистості : аспектуальний опис. Наук. ред. проф. Т. Космеда. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2019. 308 с.
17. Кочерган М.П. Слово і контекст. (Лексична сполучуваність і значення слів). Львів : Вища школа, 1980. 186 с.
18. Крупеньова Т. Семантико-стилістичні особливості власних назв у художньому тексті (на матеріалі драматургії Лесі Українки). *Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*, 2008. Т. 4, кн. 2. С. 275–282.
19. Крупеньова Т.І. Ономастика драматичних творів Лесі Українки : автореф. дис... канд. філол. Наук : 10.02.01 ; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2001. 17 с.
20. Кудряшова О. Поетика легенди Лесі Українки «Ра-Менеїс». *Слово і Час*. 2010. № 10. С. 49–54.
21. Леонгард К. Акцентуированные личности. Ростов-на Дону : Феникс, 2000.
22. Мельник М.Р. Вивчення власних назв в українській художній літературі. *Наша школа (Одеса)*. 1997. № 3. С. 50–52.
23. Прокофьева Т. Семантическое поле истероидной акцентуации личности : автореферат дисс. ...канд. філол. наук. Специальность 10.02.19, Москва, 2009, 69 с.
24. Українка Леся. Зібрання творів: у 12 т. Київ, 1975–1979. Т.1. 448 с.
25. Роменець О. Психологія творчості. Київ : Либідь, 2004. 288 с.

References:

1. Ahibalova, T.M. (2012). Vlasni nazvy yak intelektualni oriientyry v movnii kartyni svitu Lesi Ukrainky (na materialii dramatychnykh poem 1896-1906 rr.) [Proper names as intellectual landmarks in the linguistic picture of the world of Lesya Ukrainka (on the material of dramatic poems of 1896-1906)]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Filolohichni nauky*. № 1. S. 11-14 [in Ukrainian].
2. Arkushyn, H.L. (2008). Poliski toponimy v lystakh Lesi Ukrainky ta suchasna problema yikh napysannia [Polissya toponyms in Lesya Ukrainka's letters and the modern problem of their writing]. *Lesia Ukrainka i suchasnist: Zb. nauk. pr. Lutsk: RVV «Vezha» Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*, T. 4, kn. 2. S. 299-306 [in Ukrainian].

3. Belei, L.O. (1995). Funktsionalno-stylistychni mozhyvosti ukrainskoi literaturno khudozhnoi antroponimii XIX – XX st. [Functional and stylistic possibilities of Ukrainian literary and artistic anthroponymy of the XIX - XX centuries]. Uzhhorod, 119 s. [in Ukrainian].
4. Belyanin, V.P. (2000). *Osnovy psiholingvisticheskoi diagnostiki* [Fundamentals of psycholinguistic diagnosis (Models of the world in literature)]. Moskva. [Elektronnyj resurs]. Rezhim dostupa: <http://www.pedlib.ru/Books/3/0476/> [in Russian].
5. Belianin, V.P. (2021). Subektivnyi tezaurus khudozhestvennogo teksta. Tezisy XV Mezhdunarodnoi nauchnoi konferencii «sovremennye problemy leksikografii». Laboratoriia leksikograficheskikh issledovaniï kafedry rusistiki Varshavskogo universiteta, S. 17-18 [in Russian].
6. Bohdan, S.K. (2015). Verbalizatsiia leksychnoho rehuliatyvu Nimechchyna v epistoliarnykh tekstakh Lesi Ukrainky [Verbalization of lexical regulation Germany in the epistolary texts of Lesya Ukrainka]. *Linhvostylistychni studii: nauk. zhurn. / [redkol. : S. K. Bohdan (hol. red.) ta in.]*. Lutsk : Vezha–Druk, Vyp. 3. S. 23–38 [in Ukrainian].
7. Bondarenko, Ya.O. (2002). Dyskurs aktsentuiovanykh movnykh osobystosti: komunikatyvno-kohnityvnyi aspekt (na materiali personazhnoho movlennia v suchasniï amerykanskii khudozhnii prozi) [Discourse of accentuated modern features: community-cognitive aspect (on the material of the character Moving Forward in American Artistic Prose)]: *avto-ref. dys... kand. filol. nauk*: Kyiv [in Ukrainian].
8. Bubleinyk, L.V. (2012). Slovo v ukrainskii poezii [A word in Ukrainian poetry]: Navchalnyi posibnyk iz spetskursu. Lutsk: VIEM, 312s. [in Ukrainian].
9. Kalinkin, V.M. (1999). Poetika onima [Onym poetics]. Donetsk : Iugo-Vostok, 408 s. [in Russian].
10. Kantorchuk, H.K. (2001). Antroponimy v lystakh Lesi Ukrainky [Anthroponyms in the letters of Lesya Ukrainka]. *Visnyk Zhytomyr. derzh. ped. untu*. 2001, № 7, S. 66-68 [in Ukrainian].
11. Karpenko, O.Yu. (2006). Kohnityvna onomastyka yak napriamok piznannia vlasnykh nazv [Cognitive onomastics as a direction of cognition of proper names]: *dys... d-ra filol. nauk*: 10.02. 15 Odesa, 416 s. [in Ukrainian].
12. Karpenko, O.Yu. (2006). Kohnityvna onomastyka yak napriamok piznannia vlasnykh nazv [Literary onomastics]: *dys... d-ra filol. nauk*: 10.02. 15 Odesa, 416 s. [in Ukrainian].
13. Karpenko Iu.A. Spetsyfika imeni sobstvennogo v khudozhestvennoi literature [Specificity of a proper name in fiction]. *Onomastica. Roczn. XXXI. Wroclaw etc.*, 1986. S. 220-221 [in Russian].
14. Kosmeda, T. (2008). Typovi dyskursyvni slova yak pokaznyk komunikatyvnoi kompetensii movnoi osobystosti (na prykladi analizu «zhyvoho» movlennia I. Franka) [Typical discursive words as an indicator of communicative competence of language personality (on the example of analysis of "live" speech of I. Franko)]. Rezhym dostupu : <http://litmisto.org.ua/?P=8108> [in Ukrainian].
15. Kosmeda, T.A., Khaliman, O.V. (2013). Movna hra v paradyhmi interpretatyvnoi linhvistyky. Hramatyka otsinky. Hramatychna ihrema (teoretychne osmyslennia dyskursyvnoi praktyky) [Language game in the paradigm of interpretive linguistics. Grammar evaluation. Grammar game (theoretical understanding of discursive practice)]. Drohobych: Kolo, 2013. 228 s. [in Ukrainian].
16. Kosmeda, T., Oleksenko, O., Pavlova, I. (2019). Semantyka y prahmatyka dyskursyvnoho slova ta yoho potentsial dlia diahnostyky psykhotypu movnoi osobystosti: aspektualnyi opys [Semantics and pragmatics of the discursive word and its potential for diagnosing the psychotype of a linguistic personality: an aspectual description]. *Nauk. red. prof. T. Kosmedy. Kharkiv: Kharkivske istoryko-filolohichne tovarystvo*, 308 s. [in Ukrainian].
17. Kocherhan, M.P. (1980). Slovo i kontekst (Leksychna spoluchuvanist i znachennia sliv) [Word and context. (Lexical compatibility and meaning of words)]. Lviv: Vyshcha shkola, 186 s. [in Ukrainian].
18. Krupenova, T. (2008). Semantyko-stylistychni osoblyvosti vlasnykh nazv u khudozhnomu teksti (na materiali dramaturhii Lesi Ukrainky) [Semantic and stylistic features of proper names in the literary text (on the material of Lesya Ukrainka's drama)]. *Lesia Ukrainka i suchasnist: Zb. nauk. pr. Lutsk: RVV «Vezha» Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky*, T. 4, kn. 2. S. 275-282 [in Ukrainian].
19. Krupenova, T.I. (2001). Onomastyka dramatychnykh tvoriv Lesi Ukrainky: avto-ref. dys... kand. filol. nauk [Onomastics of dramatic works by Lesya Ukrainka: author's ref. dis ... cand. philol. Science: 10.02.01]: 10.02.01; Odes. nats. un-t im. I.I. Mechnykova, 17 s. [in Ukrainian].
20. Kudriashova, O. (2010). Poetyka lehendy Lesi Ukrainky “Ra-Meneis” [Poetics of Lesya Ukrainka's legend "Ra-Meneis"]. *Slovo i Chas*. № 10. S. 49-54 [in Ukrainian].
21. Leongard, K. (2000). *Akcentuirovannye lichnosti* [Accented personalities]. Rostov-na Donu: Feniks [in Russian].
22. Melnyk, M.R. (1997). Vychennia vlasnykh nazv v ukrainskii khudozhnii literaturi [Study of proper names in Ukrainian fiction]. *Nasha shkola (Odesa)*. № 3. S. 50-52 [in Ukrainian].
23. Prokofeva, T. (2009). Semanticheskoe pole isteroidnoi akcentuatsii lichnosti [Specificity of a proper name in fiction]: avto-referat diss. ...kand. filol. nauk . Spetsialnost 10.02.19, Moskva, 69 s. [in Russian].
24. Ukrainka, Lesia (1975 – 1979). Zibrannia tvoriv: u 12 t. [Collection of works: in 12 volumes]. Kyiv, t.1. 448 s. [in Ukrainian].
25. Romenets, O. (2004). Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. Kyiv: Lybid, 288 s. [in Ukrainian].